EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 26. 2. 2019
COM(2019) 95 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní rámcovej smernice o vode (2000/60/ES) a smernice o povodniach (2007/60/ES)
Druhé plány manažmentu povodia
Prvé plány manažmentu povodňových rizík

{SWD(2019) 30 final} - {SWD(2019) 31 final} - {SWD(2019) 32 final} -
{SWD(2019) 33 final} - {SWD(2019) 34 final} - {SWD(2019) 35 final} -
{SWD(2019) 36 final} - {SWD(2019) 37 final} - {SWD(2019) 38 final} -
{SWD(2019) 39 final} - {SWD(2019) 40 final} - {SWD(2019) 41 final} -
{SWD(2019) 42 final} - {SWD(2019) 43 final} - {SWD(2019) 44 final} -
{SWD(2019) 45 final} - {SWD(2019) 46 final} - {SWD(2019) 47 final} -
{SWD(2019) 48 final} - {SWD(2019) 49 final} - {SWD(2019) 50 final} -
{SWD(2019) 51 final} - {SWD(2019) 52 final} - {SWD(2019) 53 final} -
{SWD(2019) 54 final} - {SWD(2019) 55 final} - {SWD(2019) 56 final} -
{SWD(2019) 57 final} - {SWD(2019) 58 final} - {SWD(2019) 59 final} -
{SWD(2019) 60 final} - {SWD(2019) 61 final} - {SWD(2019) 62 final} -
{SWD(2019) 63 final} - {SWD(2019) 64 final} - {SWD(2019) 65 final} -
{SWD(2019) 66 final} - {SWD(2019) 67 final} - {SWD(2019) 68 final} -
{SWD(2019) 69 final} - {SWD(2019) 70 final} - {SWD(2019) 71 final} -
{SWD(2019) 72 final} - {SWD(2019) 73 final} - {SWD(2019) 74 final} -
{SWD(2019) 75 final} - {SWD(2019) 76 final} - {SWD(2019) 77 final} -
{SWD(2019) 78 final} - {SWD(2019) 79 final} - {SWD(2019) 80 final} -
{SWD(2019) 81 final} - {SWD(2019) 82 final} - {SWD(2019) 83 final} -
{SWD(2019) 84 final}

1. ÚVOD

Voda je pre život, a teda pre našu spoločnosť a hospodárstvo, nenahraditeľná. Udržateľné hospodárenie s vodou bude zohrávať dôležitú úlohu v úsilí umožniť ľudstvu, aby sa prispôsobilo zmenenému životnému prostrediu, a pomôže zabrániť nárastu globálnej teploty o viac ako 1,5 °C[1]. Viac než kedykoľvek predtým si hospodárenie s týmto životne dôležitým zdrojom vyžaduje skutočne integrovaný prístup a zohľadnenie environmentálnych, sociálnych, hospodárskych a zdravotných aspektov.

Táto 5. správa o implementácii je venovaná stavu vykonávania rámcovej smernice o vode[2] a smernice o povodniach[3] na základe hodnotenia Komisie týkajúceho sa druhých plánov manažmentu povodia a prvých plánov manažmentu povodňových rizík, ktoré vypracovali a predložili členské štáty na obdobie rokov 2015 – 2021. Táto správa sa vyžaduje podľa článku 18 rámcovej smernice o vode a článku 16 smernice o povodniach. Zodpovedá tiež článku 11 smernice o podzemných vodách.

Rámcovou smernicou o vode z roku 2000 sa zabezpečuje úplné prepojenie hospodárskych a ekologických pohľadov na hospodárenie s vodou z hľadiska kvantity aj kvality. Jej základným cieľom je dosiahnuť do roku 2015 dobrý stav viac ako 111 000 útvarov povrchových vôd (napr. riek, jazier, pobrežných vôd) a viac ako 13 000 útvarov podzemných vôd na území EÚ. V rámcovej smernici o vode sa však umožňuje predĺženie lehoty stanovenej na rok 2015 za predpokladu, že sa predĺženie obmedzí nanajvýš na dva ďalšie cykly (t. j. súčasné obdobie rokov 2015 – 2021 a nasledujúce obdobie rokov 2021 – 2027), pokiaľ prírodné podmienky[4] nezabránia dosiahnutiu cieľov rámcovej smernice o vode v rámci určených časových limitov. Dosiahnutie „dobrého stavu“ znamená zabezpečenie dobrého ekologického a chemického stavu povrchových vôd a dobrého kvantitatívneho a chemického stavu podzemných vôd – hlavných zdrojov odberu pitnej vody.

V smernici o povodniach, ktorá bola prijatá o sedem rokov neskôr ako jedna z reakcií na veľké povodne pozdĺž riek Dunaj a Labe v lete v roku 2002, je stanovený rámec na znižovanie povodňových rizík v EÚ. Vzhľadom na zvýšený rozsah povodní v celej Európe je dnes tento cieľ relevantnejší než kedykoľvek predtým. Keďže zmena klímy postupuje a mestské osídlenie[5] sa rozširuje, neistoty sprevádzajúce manažment povodňových rizík si vyžadujú sústavné monitorovanie a upravovanie postupov na zabezpečenie najnižšej možnej úrovne škôd. Táto správa sa zameriava na zatiaľ dosiahnutý pokrok, pričom vychádza z prvých plánov manažmentu povodňového rizika.

Túto správu dopĺňa séria pracovných dokumentov útvarov Komisie, ktoré obsahujú prehľady EÚ, hodnotenia jednotlivých členských štátov a súhrny medzinárodnej spolupráce.

---

1 Pozri správu *Global Warming of 1.5 °C* (Globálne otepľovanie o 1,5 °C), prijatú na 48. zasadnutí Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC) (6. októbra 2018), v ktorej sa uvádzajú očakávané účinky a vplyvy scenárov nárastu teploty o 1,5 °C a o 2 °C.

2 Smernica 2000/60/ES, doplnená smernicou o podzemných vodách (2006/118/ES) a smernicou o environmentálnych normách kvality (2008/105/ES).

3 Smernica 2007/60/ES.

4 Napríklad pomalá regenerácia ekosystémov po realizácii opatrení na obnovu rieky alebo pomalé znižovanie koncentrácií dusičnanov v podzemnej vode.

5 Napríklad prostredníctvom sociálno-ekonomických zmien, ako je zasahovanie majetkov do záplavových oblastí.

2. AKTUÁLNY STAV PRIJÍMANIA PLÁNOV A PODÁVANIA SPRÁV

Všetky členské štáty schválili svoje plány manažmentu povodia a plány manažmentu povodňového rizika, s výnimkou plánov manažmentu povodňového rizika v prípade Kanárskych ostrovov (Španielsko)[6].

Aj keď sa situácia v porovnaní s predchádzajúcim obdobím podávania správ zlepšila, mnohé členské štáty prijali svoje plány neskoro (po 22. decembri 2015), alebo o nich neskoro podávali správy prostredníctvom databázy Informačného systému o vode pre Európu, WISE (podávanie správ malo byť ukončené do 22. marca 2016).[7] V niektorých prípadoch trvalo oneskorenie dva roky alebo viac. Komisia začala súdne konania proti všetkým členským štátom, ktoré nesplnili právne požiadavky na podávanie správ.

3. HODNOTENIE DRUHÝCH PLÁNOV MANAŽMENTU POVODIA A PRVÝCH PLÁNOV MANAŽMENTU POVODŇOVÉHO RIZIKA

Informácie obsiahnuté v plánoch manažmentu povodia a plánoch manažmentu povodňového rizika boli nahraté do digitálneho archívu Informačného systému o vode pre Európu (WISE), ktorý spravuje Európska environmentálna agentúra (EEA). Popri informáciách prichádzajúcich priamo z vnútroštátnych a medzinárodných plánov manažmentu povodia a plánov manažmentu povodňového rizika využívala Komisia ako základ svojho hodnotenia systém WISE.

Írsko, Grécko a Španielsko v prípade Kanárskych ostrovov nevložili načas do systému WISE svoje plány manažmentu povodia ani plány manažmentu povodňového rizika, ktoré sa mali hodnotiť, zatiaľ čo Litva a Spojené kráľovstvo v prípade Gibraltáru nevložili načas svoje plány manažmentu povodia. Táto správa sa preto netýka týchto krajín alebo regiónov.

Komisia zohľadnila výsledky konferencie o vode, ktorá sa konala 20. a 21. septembra 2018 vo Viedni, čo umožnilo zahrnúť do tejto správy príspevky širokej škály zainteresovaných strán a členských štátov.

Komisia zvážila aj pripomienky, ktoré predložili Európsky parlament a Rada Európskej únie k predchádzajúcim správam o implementácii. Európsky parlament prijal v roku 2015 uznesenie, v ktorom okrem iného zdôraznil význam hospodárenia s vodou z hľadiska kvantity aj kvality, potrebu úplnej implementácie právnych predpisov EÚ o vode a ich zvýšeného uplatňovania v ostatných politikách EÚ. Vyzval členské štáty, aby dokončili a vykonávali svoje plány manažmentu povodia a aby relevantné informácie sprístupnili online. Zdôraznil tiež synergie medzi plánmi manažmentu povodia a plánmi manažmentu povodňového rizika. Rada vydala v rokoch 2007 až 2016 viaceré súbory záverov.[8] Zdôraznila predovšetkým potrebu úplného vykonávania *acquis* EÚ v oblasti vodného hospodárstva s cieľom chrániť vody proti znižovaniu ich kvality a postupne ich dostávať do dobrého stavu a vyzvala

---

[6] Španielsko oznámilo Komisii, že plán manažmentu povodia pre ostrov La Gomera bol prijatý 17. septembra 2018, pre ostrovy Tenerife a La Palma 26. novembra 2018, pre ostrovy Fuerteventura, Lanzarote a El Hierro 26. decembra 2018 a pre ostrov Gran Canaria 21. januára 2019.

[7] Formát elektronického podávania správ, ako aj usmernenie k podávaniu správ spoločne vypracovali členské štáty, zainteresované strany a Komisia v rámci procesu spolupráce s názvom Spoločná stratégia vykonávania.

[8] O nedostatku vody a suchách z 30. októbra 2007, o nedostatku vody, suchách a adaptácii na zmenu klímy z 11. júna 2010, o integrovanom povodňovom manažmente v rámci EÚ z 12. mája 2011, o ochrane vodných zdrojov a o integrovanom udržateľnom hospodárení s vodou v EÚ a mimo nej z 21. júna 2011, o koncepcii na ochranu vodných zdrojov Európy zo 17. decembra 2012, o diplomacii EÚ v oblasti vodného hospodárstva z 22. júla 2013 a o udržateľnom hospodárení s vodami zo 17. októbra 2016.

Komisiu a členské štáty, aby spolupracovali na lepšom zapájaní tohto úsilia do ostatných relevantných politík. Pokiaľ ide o povodne, Rada predovšetkým pripomenula využívanie opatrení týkajúcich sa zelenej infraštruktúry a prirodzeného zadržiavania vody ako prostriedkov na znižovanie povodňových rizík. Komisia podporuje všetky tieto stanoviská a zaviazala sa konať v súlade s nimi.

4. RÁMCOVÁ SMERNICA O VODE – ZISTENIA Z DRUHÝCH PLÁNOV MANAŽMENTU POVODIA

V správe agentúry EEA o stave vôd, vydanej v júli 2018[9], sú uvedené podrobné informácie o stave vodných útvarov Európy, ako ich členské štáty predkladajú v správach podľa rámcovej smernice o vode.

Podľa týchto údajov 74 % útvarov podzemnej vody v EÚ už dosiahlo dobrý chemický stav a 89 % z nich dosiahlo dobrý kvantitatívny stav.

Menej povzbudzujúca je situácia v prípade povrchových vôd: len 38 % útvarov je v dobrom chemickom stave a iba 40 % v dobrom ekologickom stave alebo s dobrým ekologickým potenciálom.[10] Veľký vplyv na tento stav má niekoľko konkrétnych znečisťujúcich látok, z ktorých najbežnejšia je ortuť.[11] Na úrovni EÚ aj na medzinárodnej úrovni sa prijímajú opatrenia na zníženie emisií ortuti a ďalších znečisťujúcich látok, čo viedlo k znižovaniu miery obsahu niektorých konkrétnych látok.

V porovnaní s cyklom v rokoch 2009 – 2015 sa zlepšil stav iba obmedzeného počtu vodných útvarov. Príčinou môže byť neskorá identifikácia rôznych vplyvov, dlhší čas potrebný na vypracovanie účinných politických opatrení, pomalé zavádzanie opatrení, čas odozvy prírody, kým začnú opatrenia účinkovať, ale aj sprísnené normy kvality a zlepšené monitorovanie a podávanie správ, čo viedlo k tomu, že klasifikácia stavu vodných útvarov sa zmenila z predchádzajúceho „neznámy“ na terajší „neuspokojivý“.

Celkovo bolo vyvinuté značné úsilie pri vykonávaní rámcovej smernice o vode. Kladný účinok malo aj zlepšené vykonávanie ďalších úzko súvisiacich častí práva EÚ. Týka sa to predovšetkým smerníc o čistení komunálnych odpadových vôd, o dusičnanoch a o priemyselných emisiách, ako aj práva EÚ v oblasti chemických látok.

V závere správy agentúry EEA sa konštatuje, že európske vody zostávajú pod značným tlakom znečistenia pochádzajúceho z difúznych zdrojov (napríklad poľnohospodárstva, dopravnej infraštruktúry) a bodových zdrojov (napríklad priemyslu alebo výroby energie), nadmerného odberu a hydromorfologických zmien spôsobených širokou škálou ľudských činností.

4.1. Hodnotenie na vnútroštátnej a nižšej úrovni

Náležité **riadenie** na úrovni povodia je nevyhnutným predpokladom plnenia cieľov rámcovej smernice o vode. Všetky členské štáty doteraz určili príslušné orgány, často viac typov, a zdôraznili dôležitosť koordinácie medzi nimi. Používajú viaceré metódy konzultácií so zainteresovanými stranami. V súčasnosti fungujú mnohé stále konzultačné orgány.

[9] https://www.eea.europa.eu/publications/state-of-water.

[10] Dobrý ekologický potenciál je cieľ, ktorý by mal dosiahnuť výrazne zmenený alebo umelý vodný útvar.

[11] Ďalšími všadeprítomnými, perzistentnými, bioakumulatívnymi a toxickými látkami, ktoré znemožňujú dosiahnutie dobrého chemického stavu, sú polybrómované difenylétery (PBDE), tributylcín a určité polycyklické aromatické uhľovodíky [benzo(a)pyrén, benzo(g,h,i)perylén, indeno(1,2,3-c,d)pyrén, benzo(b)fluorantén a benzo(k)fluorantén].

Konzultácie so zainteresovanými stranami údajne viedli k zmenám v návrhoch plánov manažmentu povodia, ale nie vždy bolo zrejmé, ako tieto príspevky ovplyvnili prijatý plán manažmentu povodia.

Členské štáty musia v prípade každého **správneho územia povodia** zabezpečiť analýzu jeho charakteristík, s preskúmaním vplyvu ľudskej činnosti a s ekonomickou analýzou využívania vody. Táto „**charakterizácia**“ sa musí aktualizovať každých šesť rokov. Potrebné je tiež určiť hranice a polohu každého vodného útvaru. Toto „vymedzenie“ sa musí pre každý cyklus skontrolovať a aktualizovať, zaznamenať sa musia zmeny v tlakoch a vplyvoch na stav vôd. Vymedzenie sa zmenilo približne v štyroch z desiatich prípadov, často bez riadneho vysvetlenia. Opisy významných vplyvov sú vo všeobecnosti prehľadnejšie vďaka lepšie vymedzeným kritériám. Napriek tomu stále existuje priestor na zlepšovanie, keďže v prípade veľkej časti vodných útvarov sa uvádzajú neznáme vplyvy antropogénneho pôvodu a tlaky z neznámych zdrojov (predovšetkým hydromorfologické tlaky).

Určité metodické zlepšenia umožňujúce jednoduchšie sledovanie dosiahnutého pokroku a lepšiu porovnateľnosť údajov boli vykonané v súvislosti s určovaním, kedy sa podľa požiadaviek stanovených v rámcovej smernici o vode môže výrazne zmenený vodný útvar alebo umelý vodný útvar považovať za útvar s **dobrým ekologickým potenciálom**.

Monitorovanie a hodnotenie ekologického a chemického stavu útvarov povrchových vôd ukazuje rôznorodý obraz z hľadiska meraných parametrov a porovnateľnosti výsledkov. V rámci EÚ sú veľké rozdiely v monitorovaní prioritných látok[12], a to z hľadiska podielu vodných útvarov aj počtu látok. Väčšina členských štátov monitorovala všetky prioritné látky, pri ktorých sa zistilo, že sú vypúšťané na ich správnych územiach povodí. Všetky členské štáty v správach uvádzali zoznamy emisií, vypúšťania a únikov takýchto škodlivých látok, ale iba niektoré sú úplné.

Skutočnosť, že do začiatku roka 2018 neexistoval žiadny formálny spoločný medzikalibračný systém pre mnohé typy vody[13], veľmi sťažuje porovnávanie vodných útvarov aj v tomto druhom cykle podávania správ.

Pre takmer všetky vodné útvary však bolo možné určiť ich stav, čím sa výrazne znížila predtým zistená miera neistoty. Značné medzery v monitorovaní ekologického stavu však pretrvávajú.

Celkovo je monitorovanie prvkov kvality v každej kategórii vody prinajlepšom nejednotné, viac sa zakladá na zoskupovaní rôznych vodných útvarov a na odborných posudkoch než na dôkladnejšom hodnotení každého relevantného vodného útvaru podľa konkrétnych parametrov rámcovej smernice o vode. Potrebné je vyvinúť ďalšie úsilie, aby vhodné monitorovacie siete dosiahli dostatočné územné pokrytie a spoľahlivosť hodnotenia.

Monitorovanie a hodnotenie kvantitatívneho a chemického stavu útvarov podzemnej vody sa zlepšilo, aj keď značnému počtu z nich stále chýbajú riadne monitorovacie miesta. Rámcovú smernicu o vode v tomto smere dopĺňa smernica o podzemných vodách, v ktorej je predovšetkým uvedený zoznam príslušných znečisťujúcich látok, prahové hodnoty a trendy hodnotenia chemického stavu. Obe tieto smernice sa uplatňujú v súčinnosti s ďalšími

[12] Látky predstavujúce významné riziko pre vodné prostredie alebo prostredníctvom vodného prostredia, uvedené v zozname smernice o environmentálnych normách kvality.

[13] Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/229 z 12. februára 2018.

právnymi predpismi EÚ, ako sú smernice o pitnej vode a o dusičnanoch. Monitorovanie chemického stavu je stále neštandardné, keďže veľký počet útvarov podzemnej vody sa nemonitoruje alebo sa monitoruje iba obmedzená časť základných parametrov.

Výnimky, s ktorými sa počíta v článku 4 rámcovej smernice o vode[14], sa v súčasnosti týkajú približne polovice vodných útvarov Európy. Platí to predovšetkým pre prírodné vodné útvary, ale popri nových fyzikálnych modifikáciách v čoraz väčšej miere aj pre výrazne zmenené alebo umelé vodné útvary. Zatiaľ čo odôvodnenia takýchto výnimiek sa celkovo zlepšili, ich pokračujúce časté využívanie naznačuje, že na dosiahnutie dobrého ekologického stavu alebo potenciálu do roku 2027 je potrebné naďalej vynakladať značné úsilie. V súlade s požiadavkami v tom istom článku však údaje uvádzané v správach ukazujú, že členské štáty musia lepšie zabezpečiť, aby výnimky uplatňované v prípade jedného vodného útvaru natrvalo nevylučovali alebo neohrozovali dosiahnutie environmentálnych cieľov v iných vodných útvaroch (článok 4 ods. 8), a musia zaručiť aspoň takú istú úroveň ochrany ako ostatné environmentálne právo EÚ (článok 4 ods. 9).

V rámcovej smernici o vode sa od členských štátov vyžaduje stanovenie **programu opatrení** [15] na včasné dosiahnutie dobrého stavu. Pokiaľ ide o vodné útvary postihnuté **odberom vody**, kľúčové opatrenia boli vo všeobecnosti určené, ale ich vykonávanie v rámci Európy je rozdielne, a tak sa tieto vplyvy obmedzujú iba pomaly. Potenciálne problematická je skutočnosť, že vo väčšine členských štátov sú malé odbery vyňaté zo systému regulácie a registrácie. Chýbajúca regulácia a registrácia sa môže prejaviť najmä v členských štátoch, ktoré už teraz majú problémy s nedostatkom vody, a vo vodných útvaroch, ktoré čelia kvantitatívnym problémom.

Vplyvy **poľnohospodárstva** patria medzi najvýraznejšie tlaky, ktoré členské štáty označili za zdroj potenciálneho rizika zhoršenia stavu alebo nesplnenia environmentálnych cieľov vo väčšine správnych území povodí, a to vo forme nadmerného odberu aj difúzneho znečistenia. Základné opatrenia[16] sú spravidla zavedené. V polovici prípadov sa nehodnotí *ex ante*, do akej miery budú prijaté opatrenia dostatočné na dosiahnutie dobrého stavu. Mnohé bude tiež závisieť od účinku dobrovoľných opatrení, často v kontexte spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP). S cieľom zvýšiť úroveň ambícií v oblasti životného prostredia Komisia v návrhoch novej SPP stanovuje povinné požiadavky[17] pre poľnohospodárov. Okrem toho sa

---

[14] V článku 4 ods. 4 sa umožňuje predĺženie termínu na dosiahnutie dobrého stavu alebo potenciálu na obdobie po roku 2015 (ako je stanovený v článku 4 ods. 1). V článku 4 ods. 5 sa umožňuje dosiahnutie menej prísnych cieľov. V článku 4 ods. 6 sa umožňuje dočasné zhoršenie stavu vodných útvarov. V článku 4 ods. 7 sú stanovené podmienky, za ktorých sa môže povoliť zhoršenie stavu alebo nesplnenie cieľov rámcovej smernice o vode v prípade nových modifikácií fyzikálnych vlastností útvarov povrchových vôd, zmien úrovne hladiny útvarov podzemných vôd alebo zhoršenia stavu z veľmi dobrého na dobrý v dôsledku nových udržateľných rozvojových činností človeka.

[15] Nasledujúce predbežné správy o vykonávaní naplánovaných programov opatrení by sa mali Komisii predložiť do 22. decembra 2018.

[16] V rámci každého správneho územia povodia je potrebné zaviesť programy opatrení na riešenie zistených vážnych problémov a na dosiahnutie cieľov stanovených v článku 4. Programy opatrení musia obsahovať prinajmenšom „základné opatrenia“, a ak je to potrebné na dosiahnutie cieľov, aj „doplnkové opatrenia“.

[17] Predovšetkým nová zákonná požiadavka č. 1 súvisiaca so smernicou 2000/60/ES: článok 11 ods. 3 písm. e) a článok 11 ods. 3 písm. h), pokiaľ ide o povinné požiadavky na kontrolu difúznych zdrojov znečistenia fosforečnanmi, povinné požiadavky na riadenie SMR 2 týkajúce sa povinností podľa smernice o dusičnanoch, norma dobrého poľnohospodárskeho a environmentálneho stavu pôdy GAEC 2 týkajúca sa primeranej ochrany mokradí a rašelinísk, norma GAEC 4 týkajúca sa nárazníkových zón, norma GAEC 5 týkajúca sa nástroja udržateľnosti poľnohospodárskeho podniku pre živiny a norma GAEC 7 týkajúca sa neponechania žiadnej pôdy bez porastu počas najcitlivejšieho obdobia.

v intervenčnej stratégii, ktorú členské štáty určia vo svojom strategickom pláne SPP, musia zohľadniť potreby identifikované v plánoch manažmentu povodia a táto stratégia musí prispieť k dosiahnutiu cieľov rámcovej smernice o vode. V prípade potreby budú musieť členské štáty poskytnúť doplňujúcu podporu pre ďalšie zásahy na ochranu vôd prostredníctvom rôznych dobrovoľných systémov.[18]

Vo všeobecnosti sú už zavedené aj základné opatrenia na riešenie vplyvov z iných **odvetví, než je poľnohospodárstvo**, napríklad z priemyslu alebo výroby energie. Vo väčšine prípadov ide o konkrétne opatrenia na riešenie problémov so znečisťujúcimi látkami, ktoré spôsobujú zlý chemický alebo ekologický stav, ako sú napríklad opatrenia na zníženie alebo zastavenie uvoľňovania určitých znečisťujúcich látok do vody. Potrebný je však väčší pokrok.

V prípade existujúcich fyzikálnych modifikácií vodných útvarov väčšina členských štátov uviedla opatrenia (rybovody, odstraňovanie konštrukcií atď.) zamerané na zníženie negatívnych vplyvov značných **hydromorfologických tlakov** na životné prostredie. Existuje aj jednoznačnejšie prepojenie medzi opatreniami, vplyvmi a spôsobmi využívania vody alebo hospodárskymi odvetviami. Potrebné je lepšie vymedziť a uplatňovať minimálne ekologické toky a zabezpečiť priechodnosť riek a primerané nakladanie so sedimentmi.

Viaceré členské štáty aktualizovali svoju politiku **stanovovania cien vody** splnením *ex ante* kondicionality pre vodu podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach pre európske štrukturálne a investičné fondy na obdobie rokov 2014 – 2020. Vykonali sa kroky týkajúce sa vymedzovania vodohospodárskych služieb, výpočtu finančných nákladov, merania, vykonávania **ekonomickej analýzy** a hodnotenia nákladov na ochranu životného prostredia a na zdroje pri výpočte výšky úhrady nákladov za vodohospodárske služby. Výrazné nedostatky však pretrvávajú pri prevode týchto zlepšených prvkov ekonomickej analýzy do konkrétnych opatrení a pri dosahovaní harmonizovanejšieho prístupu k odhadu a spájaniu nákladov súvisiacich so životným prostredím a zdrojmi. Pre plnenie cieľov rámcovej smernice o vode je veľmi dôležité zvyšovanie investícií. Rozhodnutia a investície v oblasti vody by veľmi uľahčil ďalší pokrok pri ekonomickej podpore programu opatrení.

Malý pokrok sa dosiahol v prípade **chránených oblastí pre pitnú vodu** a **chránených prírodných oblastí**. Pri hodnotení smernice o pitnej vode z roku 1998 sa posudzovala jej súdržnosť s rámcovou smernicou o vode a zistilo sa chýbajúce prepojenie, pokiaľ ide o ochranu zdrojov pitnej vody. Preto sa v návrhu prepracovaného znenia smernice o pitnej vode z roku 2018 zavádza prístup založený na posúdení rizika od odberu po vodovodný kohútik a zároveň podpora lepšej komunikácie medzi orgánmi členských štátov a dodávateľmi vody s cieľom zabezpečiť celý cyklus riadenia. Účelom návrhu je zvýšiť súdržnosť medzi dvomi smernicami a zabezpečiť, aby sa uplatňovala zásada „znečisťovateľ platí“, ako aj zásada predbežnej opatrnosti.

Pre veľkú časť chránených oblastí platí, že chýbajú znalosti napríklad o stave a tlakoch a nie sú stanovené žiadne ciele. Podávanie správ konkrétne zacielených na chránené oblasti vrátane oblastí mäkkýšov, kôrovcov a ostnatokožcov je veľmi obmedzené a niekedy úplne chýba.

GAEC: dobrý poľnohospodársky a environmentálny stav https://ec.europa.eu/agriculture/direct-support/cross-compliance_en.

[18] Členské štáty budú musieť navrhnúť podporu dobrovoľných ekologických systémov pre poľnohospodárov na vykonávanie poľnohospodárskych postupov prospešných pre životné prostredie a klímu v rámci prvého piliera SPP. Okrem toho bude podpora dobrovoľných agroenvironmentálnych záväzkov naďalej povinná v rámci druhého piliera.

Približne v polovici členských štátov sa **suchá** považovali za relevantný faktor hospodárenia s vodou. Jedným z kľúčových opatrení na zmierňovanie vplyvov sucha je plán riadenia stavov sucha, ktorý však nebol prijatý vo všetkých relevantných správnych územiach povodí.

V prípade tretích plánov manažmentu povodia by členské štáty mali

- pokračovať v zlepšovaní zapájania zainteresovaných strán s ich aktívnou účasťou v procese plánovania a s uplatňovaním ich príspevkov v plánoch manažmentu povodia,

- jednoznačne určiť nedostatky brániace dosiahnutiu dobrého stavu pre jednotlivé vplyvy a vodné útvary a navrhnúť, financovať a vykonávať cielené programy opatrení na ich odstránenie,

- obmedziť spoliehanie sa na výnimky s cieľom zabezpečiť včasné plnenie cieľov rámcovej smernice o vode a zvýšiť transparentnosť, pokiaľ ide o používané odôvodnenia,
- zabezpečiť riadne vykonávanie článku 9 o úhrade nákladov vrátane výpočtu a internalizácie nákladov na ochranu životného prostredia a na zdroje pre všetky činnosti s výrazným vplyvom na vodné útvary a ekonomickej analýzy na podporu programu opatrení.

4.2. Cezhraničná spolupráca podľa rámcovej smernice o vode

V prípade povodí, ktoré prekračujú štátne hranice, sa v rámcovej smernici o vode vyžaduje od členských štátov, aby svoje úsilie navzájom koordinovali, prípadne aj s krajinami mimo EÚ. Mnohé európske rieky tečú za hranice EÚ vrátane napríklad Rýna alebo Dunaja. Stupeň spolupráce je rôzny. Zvyčajne existuje medzinárodná dohoda, často aj medzinárodný koordinačný orgán a menej často spoločný plán manažmentu povodia. Iba málo povodí v EÚ sa nič z toho netýka.

V porovnaní s prvým cyklom sa celkovo štruktúry riadenia ďalej formalizovali, viac sa pripravovali medzinárodné plány manažmentu povodia a zlepšila sa porovnateľnosť zistení, rovnako ako zlučiteľnosť prístupov v reakcii na rôzne vplyvy.

4.3. Problémy, ktoré sa nedali riešiť na úrovni členského štátu

Postup v prípade problémov, ktoré sa nedajú riešiť na úrovni členského štátu, uvedený v článku 12 rámcovej smernice o vode, sa uplatnil raz. V roku 2016 Dánsko vyhlásilo, že ak sa majú plniť ciele rámcovej smernice o vode, ďalšie členské štáty musia prijať opatrenia na zníženie obsahu svojho dusíka v spoločných vodných útvaroch. Po žiadosti o zásah Komisia zdôraznila, že predovšetkým členské štáty sú zodpovedné za zabezpečenie plnenia cieľov rámcovej smernice o vode, a poznamenala, že v článku 3 sa počíta s koordináciou v rámci správnych území povodia vrátane medzinárodných. Navrhla, aby sa najskôr využili možnosti dvojstrannej spolupráce vrátane možností podľa rámcovej smernice o morskej stratégii.

SMERNICA O POVODNIACH – ZISTENIA Z PRVÝCH PLÁNOV MANAŽMENTU POVODŇOVÉHO RIZIKA

5.1. Hodnotenie na vnútroštátnej úrovni

Ľudské rozhodnutia, historicky, ale bežne aj dnes, majú výrazný vplyv na výskyt a dôsledky povodní[19] a existujú dôkazy, že počet veľkých povodní v priebehu rokov narastá[20]. Predpovede sú dôvodom na znepokojenie. Pri scenári bez prispôsobenia (teda ak sa vychádza z predpokladu pokračovania súčasnej ochrany proti riečnym povodniam až po úroveň doteraz zaznamenanej storočnej vody) sa odhaduje, že výška škôd v EÚ spôsobených kombináciou zmeny klímy a sociálno-ekonomických zmien stúpne zo 6,9 miliardy EUR ročne do 20. rokov 21. storočia na 20,4 miliardy EUR ročne, do 50. rokov 21. storočia na 45,9 miliardy EUR ročne a do 80. rokov 21. storočia na 97,9 miliardy EUR ročne.[21] Je preto logické, že 27 z 28 členských štátov zahrnulo povodne ako hlavné riziko do svojho hodnotenia rizika na vnútroštátnej úrovni.[22]

Vypracovanie plánov manažmentu povodňového rizika, teda nástroja riadenia využívaného na znižovanie potenciálnych nepriaznivých dôsledkov povodní, bolo tretím krokom cyklického prístupu k manažmentu povodňových rizík, zavedeného v smernici o povodniach. Členské štáty predtým vykonali predbežné hodnotenie povodňových rizík[23] (v roku 2011) a vypracovali mapy povodňového ohrozenia a povodňových rizík (v roku 2013).

Pokiaľ ide o úplnosť, takmer všetky členské štáty uviedli závery svojho predbežného hodnotenia povodňových rizík a mapy povodňového ohrozenia a povodňových rizík vo svojich plánoch manažmentu povodňových rizík. Všetky členské štáty stanovili ciele manažmentu povodňových rizík a v 20 z 26 hodnotených členských štátov sú tieto ciele na vnútroštátnej úrovni alebo sa ciele na vnútroštátnej úrovni prispôsobili regionálnym prípadne miestnym podmienkam. Niektoré štáty stanovili malý počet širokých cieľov, ostatné predstavili veľký počet podrobnejších cieľov. Všetky členské štáty prijali opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov. Nie všetky ciele sú však dostatočne vypracované na to, aby umožňovali monitorovanie ich uplatňovania, a nie všetky opatrenia sú jednoznačne prepojené s cieľmi. Spoločne môžu tieto nedostatky predstavovať problém pre druhý cyklus (2016 – 2021), keď sa od členských štátov očakáva hodnotenie dosiahnutého pokroku.

Počet opatrení jednotlivých členských štátov sa značne líši od niekoľkých samostatných opatrení po tisíce skupín opatrení. Približne 50 % opatrení sa týka prevencie a pripravenosti, približne 40 % sa týka škôd spôsobených povodňami a zostávajúcich 10 % sa týka obnovy. Pokiaľ ide o netechnické iniciatívy[24], všetky hodnotené plány manažmentu povodňových rizík

---

[19] Umiestňovanie stavieb v záplavových oblastiach alebo blízko pobrežia, zmenšovanie povrchov zadržiavajúcich vodu, zásahy do vodných tokov alebo ich okolia a zmena klímy vyvolávaná ľudskou činnosťou, to všetko prispieva k zvyšovaniu pravdepodobnosti a negatívnym vplyvom povodní.

[20] Zbigniew W. Kundzewicz, Iwona Pińskwar a G. Robert Brakenridge (2012): Large floods in Europe (Veľké povodne v Európe), 1985 – 2009, Hydrological Sciences Journal.

[21] Rojas et al. (2013): *Climate change and river floods in the EU:* (Klimatická zmena a riečne povodne v EÚ: Sociálno-ekonomické dôsledky a náklady a výhody prispôsobovania), Global Environmental Change 23, s. 1737 – 1751, dostupné na adrese: http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378013001416#.

[22] Pracovný dokument útvarov Komisie – Prehľad rizík prírodných katastrof a katastrof spôsobených ľudskou činnosťou, ktorým môže čeliť Európska únia [SWD(2017) 176 final]; https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/285d038f-b543-11e7-837e-01aa75ed71a1/language-en.

[23] V EÚ existuje takmer 8 000 oblastí s potenciálne významnými povodňovými rizikami.

[24] Opatrenia, ktoré sa netýkajú inžinierskych stavieb.

sa týkajú územných plánov. Všetkých 26 hodnotených členských štátov zahrnulo riešenia inšpirované prírodou do niektorých alebo do všetkých plánov manažmentu povodňových rizík, či už ako projekty, alebo ako prípravné štúdie. Hoci sa v smernici o povodniach nespomína poistné krytie povodňových rizík, vo viac ako polovici plánov manažmentu povodňových rizík sa uvádzajú prinajmenšom niektoré súvisiace opatrenia vrátane zvyšovania informovanosti.

Všetky členské štáty v správach uviedli určenie priorít opatrení alebo poskytli časový rámec ich vykonávania. Na ilustráciu, približne 10 % uvádzaných opatrení malo absolútnu prioritu, 60 % veľmi vysokú alebo vysokú, 20 % strednú a zvyšok nízku prioritu. Určitú analýzu nákladov a prínosov opatrení vykonalo 19 z 26 hodnotených členských štátov. Pre takmer všetky bol vypracovaný vnútroštátny prístup.[25] Menej (11) členských štátov využilo analýzu nákladov a prínosov (CBA) vo všetkých hodnotených správnych jednotkách.[26] Celkovo 21 z 26 členských štátov výslovne uviedlo koordináciu s environmentálnymi cieľmi, stanovenými v článku 4 rámcovej smernice o vode, vo všetkých správnych jednotkách alebo prinajmenšom v časti z nich.

Približne polovica hodnotených členských štátov vykonala odhad nákladov na dostupné protipovodňové opatrenia, v mnohých prípadoch sa to však netýkalo všetkých plánov manažmentu povodňových rizík alebo opatrení. V 23 z 26 členských štátov boli vo väčšine plánov manažmentu povodňových rizík určené zdroje financovania, v mnohých prípadoch sa to však všeobecne týka možných mechanizmov financovania, napríklad európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Na konzultácie s verejnosťou a so zainteresovanými stranami sa používali rôzne kanály a celkovo sa do prípravy prvých plánov manažmentu povodňového rizika zapojila široká škála zainteresovaných strán. Nebolo však vždy zrejmé, ako tieto príspevky ovplyvnili plány manažmentu povodňového rizika, ktoré sa prijímali na rôznych administratívnych úrovniach a prostredníctvom rozličných aktov.

V prípade druhých plánov manažmentu povodňového rizika by členské štáty mali

- jednoznačne prepojiť vykonávanie opatrení s dosahovaním cieľov, aby bolo možné hodnotiť pokrok dosiahnutý od druhého cyklu,

- určiť konkrétne zdroje financovania na zabezpečenie vykonávania opatrení.

5.2. Vplyv zmeny klímy

Pribúdajú dôkazy, že zmena klímy bude mať výrazný vplyv na výskyt a rozsah povodní vo veľkej časti Európy[27]. Viac ako polovica členských štátov zohľadňovala zmenu klímy v rámci predbežného hodnotenia povodňových rizík a v mapách povodňového ohrozenia a povodňových rizík. Podľa hodnotených plánov manažmentu povodňového rizika a správ

[25] V novembri 2017 Európska komisia navrhla posilnenie mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany prostredníctvom podpory silnejšej kolektívnej európskej reakcie so zvýšením rezervnej kapacity (známej ako „rescEU“) na doplnenie vnútroštátnych kapacít a prostredníctvom zlepšenia prevencie a pripravenosti na katastrofy v štátoch zapojených do mechanizmu (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6766_sk.htm).

[26] Vo väčšine členských štátov sa správne jednotky zhodujú so správnymi územiami povodia podľa rámcovej smernice o vode. Členské štáty určili spolu 196 správnych jednotiek na vykonávanie smernice o povodniach.

[27] V správe Medzivládneho panelu o zmene klímy z októbra 2018 sa uvádza, že predpokladané povodne pri globálnom oteplení o 1,5 °C by mali byť výrazne menšie než pri oteplení o 2 °C, aj keď predpokladané zmeny vytvárajú regionálne odlišné riziká (http://www.ipcc.ch/report/sr15/).

členských štátov zvažovalo 24 z 26 členských štátov prinajmenšom určité aspekty a 10 štátov poskytlo dôkaz, že vplyvy zmeny klímy zohľadňovali. Budúcimi scenármi zmeny klímy sa vo svojich plánoch manažmentu povodňového rizika zaoberalo 14 členských štátov v rôznych časových rámcoch (približne polovica má scenáre do roku 2050 a scenárov do roku 2100 je tiež približne polovica). Menej než polovica plánov obsahuje odkaz na vnútroštátne stratégie adaptácie, ktoré vypracovali členské štáty podľa stratégie adaptácie na zmenu klímy na úrovni EÚ. Približne v prípade štvrtiny členských štátov všetky hodnotené plány manažmentu povodňového rizika obsahovali odkaz na takéto vnútroštátne stratégie. Pri niekoľkých ďalších členských štátoch obsahovali takéto odkazy na vnútroštátne stratégie iba niektoré hodnotené plány manažmentu povodňového rizika, nie všetky.

V prípade druhých plánov manažmentu povodňového rizika by členské štáty mali

- v súlade s článkom 14 smernice o povodniach zohľadniť pravdepodobný vplyv zmeny klímy na výskyt povodní a primerane prispôsobiť opatrenia tak, aby umožnili vhodné použitie modelových nástrojov EÚ, ako napríklad tých, ktoré sú dostupné prostredníctvom služby monitorovania zmeny klímy programu Copernicus,[28]

- posúdiť vnútroštátne stratégie v oblasti zmeny klímy a koordinovať v nich uvedené opatrenia.

5.3. Cezhraničná spolupráca podľa smernice o povodniach

Podľa smernice o povodniach sa od členských štátov vyžaduje, aby navzájom koordinovali opatrenia v cezhraničných povodiach a aby tiež vyvinuli úsilie o koordináciu s tretími krajinami. V prípadoch, keď boli vytvorené koordinačné štruktúry, príprava medzinárodných plánov manažmentu povodňových rizík stabilne viedla k stanoveniu spoločných cieľov pre manažment povodňových rizík a takmer vo všetkých prípadoch k určeniu viacerých koordinovaných opatrení. V prípade niektorých povodí, napríklad riek Dunaj, Rýn, Labe a Odra, sa uskutočnili rozsiahle verejné konzultácie a bola vytvorená riečna komisia. Keď bola riečna komisia poverená koordináciou, posudzovanie zmeny klímy na úrovni povodia bolo rozsiahlejšie.

V prípade druhého cyklu by členské štáty s cezhraničnými povodiami mali

- ďalej rozvíjať spoločné prístupy, zohľadňovať na úrovni povodia účinky opatrení znižujúcich riziko povodní proti prúdu a po prúde rieky na miestach mimo štátnych hraníc a rozširovať prax medzinárodných verejných konzultácií.

6. ZÁVERY

V porovnaní s predchádzajúcim cyklom sa celkovo výrazne zlepšili znalosti o rámcovej smernici o vode a podávanie príslušných správ. Viac členských štátov podávalo správy načas a s komplexnejšími, relevantnejšími a spoľahlivejšími informáciami.

Podľa správ sa plnenie cieľov rámcovej smernice o vode postupne rozširuje. Hoci vo viacerých členských štátoch boli prijaté dobré politické opatrenia a vykonali sa viaceré finančné investície, zlepšenie kvality vody v mnohých povodiach si ešte vyžiada určitý čas. Zatiaľ čo veľká väčšina útvarov podzemných vôd dosiahla dobrý stav, menej než polovica

[28] https://climate.copernicus.eu/.

útvarov povrchových vôd je v dobrom stave, aj keď trendy viacerých relevantných individuálnych prvkov kvality a látok sú pozitívnejšie.

Pre úplné splnenie cieľov rámcovej smernice o vode a súvisiacich smerníc je potrebné ešte mnoho urobiť, predovšetkým zo strany členských štátov. Prínosom pre členské štáty bude väčšie zapojenie všetkých relevantných trhových subjektov a subjektov občianskej spoločnosti do úsilia zabezpečiť lepšie presadzovanie zásady „znečisťovateľ platí“. Toto úsilie o vykonávanie smerníc bude naďalej podporované z fondov EÚ vrátane financovania výskumu a inovácií, ako aj úsilia[29] vo vzťahu k jednotnému digitálnemu trhu pre vodohospodárske služby[30]. Cesta k úplnému splneniu cieľov rámcovej smernice o vode do roku 2027, keď dôjde k obmedzeniu možností využívania výnimiek, sa v tomto štádiu zdá problematická. Podávané správy skutočne ukázali, že hoci do roku 2021 budú prijaté ďalšie opatrenia, mnohé iné bude potrebné prijať aj po roku 2021.

Veľmi dôležité kroky boli vykonané v prípade smernice o povodniach. Aj keď ide o prvé plány manažmentu povodňových rizík, je zrejmé, že všetky členské štáty v zásade prijali koncepciu manažmentu povodňových rizík, hoci praktická úroveň vypracovania je rôzna. Splnenie základného cieľa smernice o povodniach, teda znižovanie potenciálnych nepriaznivých dôsledkov rozsiahlych povodní, si bude vyžadovať sústavné úsilie členských štátov v nasledujúcich cykloch.

Komisia bude podľa potreby pokračovať v spolupráci s členskými štátmi na základe odporúčaní uvedených v tejto správe a jej sprievodných dokumentoch s cieľom zabezpečiť lepšie plnenie požiadaviek stanovených v rámcovej smernici o vode a v smernici o povodniach. Vykonávať sa bude aj intenzívnejšie presadzovanie zákonných povinností týkajúcich sa základných tlakov na vodné prostredie, ako sú tie, ktoré vyplývajú zo smernice o dusičnanoch a zo smernice o čistení komunálnych odpadových vôd.

Popri pokračovaní spolupráce s členskými štátmi bude Komisia naďalej zapájať občanov a všetky relevantné zainteresované strany do podpory plnenia požiadaviek, a to aj prostredníctvom preskúmania vykonávania environmentálnych právnych predpisov. Podávanie správ sa podľa možnosti ďalej zefektívni alebo zjednoduší. Pozornosť sa bude venovať novým znečisťujúcim látkam, ako sú napríklad mikroplasty a lieky.

Touto správou sa posilní prebiehajúca kontrola vhodnosti právnych predpisov EÚ o vode a hodnotenie smernice o čistení komunálnych odpadových vôd. Prispeje aj k hodnoteniu pokroku dosiahnutého pri plnení cieľov 7. environmentálneho akčného programu EÚ a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj.

Európske vody čoraz viac ovplyvňuje zmena klímy. Dodržiavanie právnych predpisov EÚ o vode už teraz pomáha zvládať účinky zmeny klímy predchádzaním väčšiemu počtu prípadov sucha a záplav. Politika EÚ v oblasti vodného hospodárstva má výrazný potenciál zmierňovať zmenu klímy, pokiaľ sa teraz prijmú účinné opatrenia.

[29] Príslušné projekty, ktorými sa vyvíjajú riešenia, ako sú systémy podpory rozhodovania pre meranie kvality a kvantity vody, interoperabilita medzi systémami informácií o vode na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni a efektívnosť manažmentu vodných zdrojov sú uvedené v klastri ICT4Water: https://www.ict4water.eu/.

[30] Ako je opísané v akčnom pláne jednotného digitálneho trhu pre vodohospodárske služby: https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/ict4wateractionplan2018.pdf.